

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 6.11.2025
Sayı : 861

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

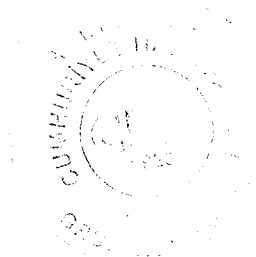
Cemevlerine İbadethane Statüsü Kazandırmak Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 03/11/2025

İbrahim ARSLAN

Eskişehir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme , Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 7-11-2025	Esas No: 2/3357

YAM KARARLAR VE KARARLAR DSKLGT
06 Kasım 2025
Numara:

GENEL
06 Kasım 2025
1732002

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti, farklı inanç ve kültürlerin bir arada, eşit yurttaşlık ilkesiyle yaşadığı laik, demokratik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Anayasamızın 2. maddesi devleti laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti olarak tanımlarken, 10. ve 24. maddeleri de tüm yurttaşların din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına almaktadır.

Ancak milyonlarca Alevi-Bektaşî yurttaşımızın ibadet mekânı olan cemevleri, bugüne kadar hukuken “ibadethane” statüsünde tanınmamıştır.

Bu durum, Anayasa’nın eşitlik ilkesine, inanç özgürlüğüne ve Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırıdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2 Aralık 2014 tarihli CEM Vakfı/Türkiye kararında, cemevlerine yönelik farklı uygulamaların ayrımcılık oluşturduğuna ve inanç özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmemesi; bu yapıların ticari alan gibi değerlendirilmesine, elektrik ve su giderlerinin kamu bütçesinden karşılanmamasına, imar planlarında ibadet yeri olarak yer verilmemesine ve vergi muafiyetlerinden yararlanamamasına yol açmaktadır.

Bu uygulama yalnızca idari değil, sembolik bir dışlayıcılık yaratmakta; Alevi-Bektaşî toplumunun kamusal görünürlüğünü ve inanç hakkını sınırlandırmaktadır.

Bugün Türkiye genelinde binin üzerinde cemevi bulunmaktadır. Bu kurumların tamamı dernek, vakıf ya da yerel topluluk statüsünde faaliyet göstermektedir.

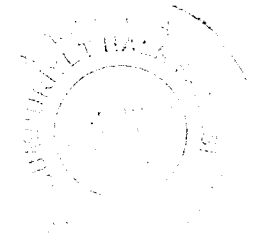
Ancak yasal tanımlama eksikliği, cemevlerinin kamusal hizmetlerden eşit biçimde yararlanmasını engellemektedir.

Bazı belediyeler bu eksikliği meclis kararlarıyla gidermeye çalışsa da, bu uygulamalar merkezi düzeyde kalıcı ve bağlayıcı bir yasal güvenceye kavuşturulamamıştır.

Bu Kanun Teklifi ile;

- . Cemevlerinin ibadethane olarak tanınması sağlanmakta,
- . Belediyeler ve merkezi yönetim tarafından eşit hizmet sunumu güvenceye alınmakta,
- . Elektrik, su, vergi ve planlama muafiyetleri dâhil olmak üzere ibadethanelere tanınan haklardan eşit yararlanma ilkesi tesis edilmekte,
- . Geçmişte işlevi değiştirilmiş cemevlerinin Alevi-Bektaşî kurumlarına iadesi öngörülmekte,
- . Toplumsal barış, eşit yurttaşlık ve inanç özgürlüğü yönünde tarihsel bir adım atılmaktadır.

Bu teklif, cemevlerinin ibadethane statüsünü yasal olarak tanımlamakta ve iç hukukta cami, mescit, kilise, sinagog ve havralara sağlanan hakların eşit biçimde cemevlerine de tanınmasını amaçlamaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 2. maddesi kapsamında, yerleşimlerde tanımlanan "ibadethane" kavramına cemevlerinin de dâhil edilmesi amaçlanmaktadır. Bu değişiklik ile köy statüsündeki yerleşim alanlarında cemevlerinin hukuken ibadet mekânı sayılması sağlanmaktadır.

MADDE 2- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 16. maddesi kapsamında "ibadethanelere yönelik güvenlik tedbirleri" düzenlenmiştir. Cemevlerinin de bu maddeye dâhil edilmesiyle ibadet yerleri arasında açıkça yer alması, güvenlik tedbirlerinin eşit şekilde uygulanmasını sağlamaktadır.

MADDE 3- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nda yer alan "ibadet yerleri" ibaresine cemevlerinin dâhil edilmesi, kırsal ve orman içi alanlarda cemevlerinin haklarının genişletilmesini amaçlamaktadır.

MADDE 4- Orman Kanunu'nda yer alan "ibadet yerleri" ibaresine cemevlerinin dâhil edilmesi, kırsal ve orman içi alanlarda cemevlerinin haklarının genişletilmesini amaçlamaktadır.

MADDE 5- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'da "ibadet yerleri" için öngörülen koruma ve yeniden inşa hükümlerinin cemevleri için de geçerli olması sağlanmaktadır.

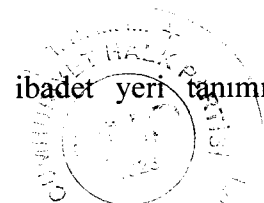
MADDE 6- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesinde, bağış ve yardımların vergiden düşülmesine olanak tanınmıştır. Cemevlerinin de bu hükümden yararlanmasıyla mali eşitlik sağlanmaktadır.

MADDE 7- 9/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 4. maddesinde ibadethaneler emlak vergisinden muaf tutulmuştur. Cemevlerinin de bu kapsama alınması, mülki yükümlülüklerde ayrımcılığın giderilmesini hedeflemektedir.

MADDE 8- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda ibadet yerleri için vergi muafiyetleri tanımlanmıştır. Cemevlerinin bu istisnalardan açıkça yararlanabilmesi amacıyla madde kapsamı genişletilmiştir.

MADDE 9- 2464 sayılı Kanun'un mükerrer 44. maddesindeki ibadet yeri tanımının genişletilmesiyle cemevleri de kapsama alınmaktadır.

MADDE 10- 2464 sayılı Kanun'un 90. maddesinde ibadet yerleri için tanınan vergi muafiyetleri, cemevlerini de kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

MADDE 11 - 2464 sayılı Kanun'un 2. maddesindeki istisnalar cemevleri için de geçerli kılınarak belediyeler nezdinde eşit uygulama sağlanmaktadır.

MADDE 12- 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'nda "ibadethane" ibaresi genişletilerek cemevleri de dâhil edilmiştir. Böylece TOKİ ve benzeri projelerde planlanan ibadet alanlarında cemevlerine de yer verilebilecektir.

MADDE 13- 2/3/1984 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 14- İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 15- İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 16- İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 17- İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 18- İmar Kanunu'nda ibadet yerlerine ayrılacak alanlara ilişkin hükümler, cemevlerinin planlarda yer almasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 19- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında belediyelere ibadet yerlerine hizmet götürme görevi verilmiştir. Cemevlerinin de bu kapsama alınmasıyla belediye hizmetlerinden eşit yararlanması sağlanmaktadır.

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ibadethanelere yönelik saldırı, hakaret ve engelleme fiillerine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Cemevlerinin de bu kapsamda korunmasıyla eşit ceza koruması sağlanmaktadır.

MADDE 21 - Türk Ceza Kanunu'nda ibadethanelere yönelik saldırı, hakaret ve engelleme fiillerine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Cemevlerinin de bu kapsamda korunmasıyla eşit ceza koruması sağlanmaktadır.

MADDE 22- Türk Ceza Kanunu'nda ibadethanelere yönelik saldırı, hakaret ve engelleme fiillerine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Cemevlerinin de bu kapsamda korunmasıyla eşit ceza koruması sağlanmaktadır.

MADDE 23- Türk Ceza Kanunu'nda ibadethanelere yönelik saldırı, hakaret ve engelleme fiillerine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Cemevlerinin de bu kapsamda korunmasıyla eşit ceza koruması sağlanmaktadır.

MADDE 24- 2/3/1984 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyelere ibadethanelere destek sağlama görevi verilmiştir. Cemevlerinin de bu desteklerden yararlanabilmesi için ibadet yeri tanımı genişletilmiştir.

MADDE 25- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunu'nda "ibadet yerleri" ibaresi genişletilerek cemevleri de dâhil edilmiştir.

MADDE 26- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda yer alan vergi istisnaları ibadethanelere yöneliktir. Cemevlerinin de bu istisnalardan yararlanabilmesi sağlanmıştır.

MADDE 27- 16/2/2011 tarihli ve 6113 sayılı Kanun'un 2. maddesinde kamu yayıncılığında ibadethanelere ilişkin içeriklerin düzenlenmesi öngörülmüştür. Cemevlerinin bu kapsama alınması, görünürlük ve kamusal tanınma açısından önemlidir.

MADDE 28- Cemevlerinin elektrik giderlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden karşılanacağına ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 29- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında ibadet yerlerinin elektrik giderleri kamu bütçesinden karşılanmaktadır. Cemevlerinin de bu kapsama alınması mali yük eşitliğini sağlamaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Geçmişte ibadethane olarak kullanılmış ancak işlevi değiştirilmiş yapıların, Alevi topluluklara tahsis edilerek yeniden ibadete açılması sağlanmaktadır. Bu madde, tarihsel adalet ve simgesel eşitliği tesis etmektedir.

MADDE 30- Yürürlük maddesidir.

MADDE 31- Yürütme maddesidir.

CEMEVLERİNE İBADETHANE STATÜSÜ KAZANDIRMAK AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nun 2'nci maddesinin birinci fıkrasına "cami," ibaresinden sonra gelmek üzere "mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" ibareleri eklenmiştir.

MADDE 2- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 16'ncı maddesinin yedinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 31'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "cami," ibaresinden sonra gelmek üzere "mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" ibareleri eklenmiştir.

MADDE 4- 6831 sayılı 32'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "cami," ibaresinden sonra gelmek üzere "mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" ibareleri eklenmiştir.

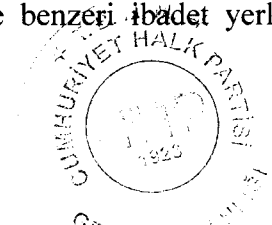
MADDE 5- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 23'üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "ibadet yerleri" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresi cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 9/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 36'ncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan "cami" ibaresinden sonra gelmek üzere "cemevi,", "kilise" ibaresinden sonra gelmek üzere "sinagog" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- 2464 sayılı Kanun'un mükerrer 44'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki "ibadet yerleri" ibareleri "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 2464 sayılı Kanunun 90'ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ibadet yerleri" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- Aynı Kanun'un ek 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'nun 2'ncinin ikinci fıkrasının (c) maddesindeki "ibadethane" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 2/3/1984 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8'inci maddesinin (b) bendinin yedinci ve sekizinci paragraflarındaki "ibadethane" ibareleri, "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethane" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 14 - 3194 sayılı Kanunu'nun 13'üncü maddesinin altıncı fıkrasındaki "ibadet yeri" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

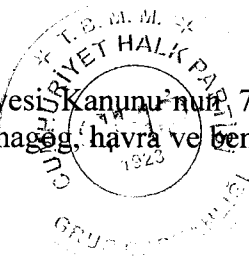
MADDE 15- 3194 sayılı Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki "ibadet yeri" ibaresi, "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 3194 sayılı Kanunu'nun 27'nci maddesinin sekizinci fıkrasındaki "ibadet yeri" ibaresi, "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 3194 sayılı Kanunu'nun 44'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki "ibadet yeri" ibaresi, "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 3194 sayılı Kanunu'nun ek 2'nci maddesinin birinci fıkrasındaki "ibadet" ibaresi, "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet" şeklinde, ikinci fıkrasındaki "ibadethane" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethane", üçüncü fıkrasındaki "ibadet yeri" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinde geçen "mabetler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethaneler" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 153'üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "İbadethanelere" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethanelere" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 153 birinci fıkrasındaki "İbadethanelere" ibaresi "Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethanelere" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 188'inci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendindeki "ibadethane" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethane" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 191'inci maddesinin onuncu fıkrasındaki "ibadethane" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethane" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (I) bendindeki "ibadet" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet" şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 25- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'ncü maddesinin 16'ncı fıkrasındaki geçen "ibadethane" ibareleri "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethane" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin (ç) bendindeki "ibadethaneler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethaneler" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 16/2/2011 tarihli ve 6113 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bir Kısım Borç ve Alacaklarının Düzenlenmesine Dair Kanunun 2 nci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendindeki "ibadethanelerin" ibaresi "Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethanelerin" şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 28- 6446 sayılı Kanunu'nun ek 6'ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 28- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun geçici 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki "İbadethanelere" ibaresi "Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadethanelere" şeklinde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce ibadethane olarak kullanıldığı belirlenen ancak işlevi değiştirilmiş, müze, kültür merkezi, okul vb. yapılara dönüştürülmüş cemevleri Alevi-Bektaşî kurumlarına tahsis edilerek yeniden ibadete açılır. Uygulamaya ilişkin esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

MADDE 30- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 31- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

